

บทที่ 4

ผลการวิจัยและการอภิปรายผล

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงบรรยาย (descriptive research) เพื่อศึกษาผลสำเร็จของการดำเนินงานโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพ ภาวะผู้นำของผู้บริหารโรงเรียน ความสามารถของคณะกรรมการส่งเสริมสุขภาพของโรงเรียน การมีส่วนร่วมของชุมชน การระดมทรัพยากรในชุมชน และความเข้มแข็งของเครือข่ายโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพ ในการดำเนินงานโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพแต่ละระดับ และศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำของผู้บริหารโรงเรียน ความสามารถของคณะกรรมการส่งเสริมสุขภาพของโรงเรียน การมีส่วนร่วมของชุมชน การระดมทรัพยากรในชุมชน และความเข้มแข็งของเครือข่ายโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพกับระดับการดำเนินงานของโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพในจังหวัดพัทลุง ผลการศึกษาในครั้งนี้ผู้วิจัยนำเสนอในรูปแบบตารางประกอบการบรรยายตามลำดับดังนี้

1. ข้อมูลทั่วไปของโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพ
2. ข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง
3. ข้อมูลผลสำเร็จของการดำเนินงานโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพ
4. ข้อมูลภาวะผู้นำของผู้บริหารโรงเรียน ความสามารถของคณะกรรมการส่งเสริมสุขภาพของโรงเรียน การมีส่วนร่วมของชุมชน การระดมทรัพยากรในชุมชน และความเข้มแข็งของเครือข่ายโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพ ในการดำเนินงานโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพแต่ละระดับ
5. ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำของผู้บริหารโรงเรียน กับระดับการดำเนินงานโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพ
6. ความสัมพันธ์ระหว่างความสามารถของคณะกรรมการส่งเสริมสุขภาพของโรงเรียน กับระดับการดำเนินงานโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพ
7. ความสัมพันธ์ระหว่างการมีส่วนร่วมของชุมชน กับระดับการดำเนินงานโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพ
8. ความสัมพันธ์ระหว่างการระดมทรัพยากรในชุมชน กับระดับการดำเนินงานโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพ
9. ความสัมพันธ์ระหว่างความเข้มแข็งของเครือข่ายโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพ กับระดับการดำเนินงานโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพ

ผลการวิจัย

ข้อมูลทั่วไปของโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพ

ผลการศึกษา พบว่า โรงเรียนส่วนใหญ่ตั้งอยู่ในเขตองค์การบริหารส่วนตำบล (อบต.) (ร้อยละ 91.9) และเป็นโรงเรียนระดับประถมศึกษามากที่สุด (ร้อยละ 72.7) สำหรับขนาดของโรงเรียน พบว่า โรงเรียนเกินครึ่งเป็นโรงเรียนขนาดกลาง และมีจำนวนบุคลากรอยู่ระหว่าง 7-12 คน (ร้อยละ 55.9 และร้อยละ 52.8 ตามลำดับ) โรงเรียนประมาณ 2 ใน 3 มีระยะเวลาที่ดำเนินโครงการโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพอยู่ในช่วง 3-4 ปี (ร้อยละ 66.5) และผ่านการประเมินเป็นโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพระดับทอง (ร้อยละ 61.5) โรงเรียนเกินครึ่ง (ร้อยละ 56.5) มีส่วนร่วมในกิจกรรมของชุมชนทุกครั้ง การดำเนินงานของโรงเรียนในด้านที่เคยได้รับรางวัลมากที่สุด คือ ด้านสาธารณสุข (ร้อยละ 73.9) รองลงมา คือ ด้านการกีฬา (ร้อยละ 65.4) โรงเรียนประมาณ 2 ใน 3 ไม่มีชมรม/สมาคมผู้ปกครอง (ร้อยละ 63.4) โรงเรียนมีกลุ่ม/ชมรมออกกำลังกายมากที่สุด (ร้อยละ 76.3) รองลงมา คือ กลุ่ม/ชมรมผู้บริโภครองผู้บริโภครอง (ร้อยละ 69.9) หน่วยงานที่ให้การสนับสนุนการดำเนินงานโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพมากที่สุด คือ หน่วยงานด้านสาธารณสุข (ร้อยละ 95.6) รองลงมาคือองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (ร้อยละ 59.0) โรงเรียนส่วนใหญ่มีการเข้าร่วมเป็นเครือข่ายโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพ (ร้อยละ 70.2) (ตาราง 1)

ตาราง 1

จำนวน และร้อยละของกลุ่มตัวอย่าง โรงเรียนส่งเสริมสุขภาพจำแนกตามข้อมูลทั่วไปของโรงเรียน (N=161)

ข้อมูลทั่วไปของโรงเรียน	จำนวน	ร้อยละ
ที่ตั้งของโรงเรียน		
เขตเทศบาล	13	8.1
เขต อบต.	148	91.9
ประเภทโรงเรียน		
ประถมศึกษา	117	72.6
มัธยมศึกษา	13	8.1

ตาราง 1 (ต่อ)

ข้อมูลทั่วไปของโรงเรียน	จำนวน	ร้อยละ
ขยายโอกาสการศึกษา	31	19.3
ขนาดของโรงเรียน		
เล็ก	33	20.5
กลาง	90	55.9
ใหญ่	38	23.6
จำนวนบุคลากรในโรงเรียน		
ไม่เกิน 6 คน	2	1.2
7-12 คน	85	52.8
มากกว่า 12 คน	74	46.0
ระยะเวลาในการดำเนินโครงการโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพ (ปี)		
1-2	20	12.4
3-4	107	66.5
5-6	34	21.1
การมีส่วนร่วมของโรงเรียนในกิจกรรมของชุมชน		
มีส่วนร่วมทุกครั้ง	91	56.5
มีส่วนร่วมบางครั้ง	70	43.5
การดำเนินงานของโรงเรียนที่เคยได้รับรางวัล (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)		
ด้านสาธารณสุข	113	73.9
ด้านการเรียนการสอน	73	47.7
ด้านคุณธรรม จริยธรรม	53	34.6
ด้านการกีฬา	100	65.4
ด้านศิลปะ, หัตถกรรม	44	28.8
ด้านอื่นๆ	12	7.8

ตาราง 1 (ต่อ)

ข้อมูลทั่วไปของโรงเรียน	จำนวน	ร้อยละ
ชมรม/สมาคมผู้ปกครอง		
มี	59	36.6
ไม่มี	102	63.4
กลุ่ม/ชมรมต่างๆที่มีในโรงเรียน(ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)		
กลุ่ม/ชมรมออกกำลังกาย	119	76.3
กลุ่ม/ชมรมงานประดิษฐ์/ศิลปะ/หัตถกรรม	66	42.3
กลุ่ม/ชมรมเฝ้าระวังและป้องกันยาเสพติด	64	41.0
กลุ่ม/ชมรมคุ้มครองผู้บริโภค	109	69.9
กลุ่ม/ชมรมเพื่อนช่วยเพื่อน	33	21.1
กลุ่ม/ชมรมอื่นๆ	16	10.3
หน่วยงานที่ให้การสนับสนุน (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)		
หน่วยงานทางด้านสาธารณสุข	154	95.6
หน่วยงานทางการศึกษา	76	47.2
องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น	95	59.0
องค์กรต่างๆที่มีในชุมชน	72	47.7
สมาชิกในชุมชน	83	51.5
นักการเมือง	14	8.7
อื่นๆ	6	1.2
การเข้าร่วมเป็นเครือข่ายโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพ		
เข้าร่วม	113	70.2
ไม่ได้เข้าร่วม	48	29.8

ข้อมูลเกี่ยวกับผลสำเร็จของการดำเนินงานโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพ

จากผลการประเมินการดำเนินงานโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพ ตามเกณฑ์มาตรฐานการประเมินโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพโดยรวม พบว่า ผลสำเร็จของการดำเนินงานของโรงเรียนใน

ทุกองค์ประกอบผ่านเกณฑ์ประเมินในขั้นดีมากที่สุด รองลงมาคือ ผ่านเกณฑ์ในขั้นดี และขั้นพื้นฐานตามลำดับ

เมื่อพิจารณาผลการดำเนินงานตามองค์ประกอบ พบว่า องค์ประกอบที่ผ่านเกณฑ์ประเมินขั้นดีมากที่สุด 3 อันดับ คือ องค์ประกอบที่ 5 การบริการอนามัย (ร้อยละ 95.0) รองลงมา คือ องค์ประกอบที่ 6 สุขศึกษาในโรงเรียน (ร้อยละ 90.1) และองค์ประกอบที่ 9 การให้คำปรึกษาและสนับสนุนทางสังคม (ร้อยละ 88.8) ตามลำดับ ส่วนองค์ประกอบที่ผ่านเกณฑ์ประเมินขั้นดีมาน้อยที่สุด คือ องค์ประกอบที่ 10 การส่งเสริมสุขภาพบุคลากรในโรงเรียน (ร้อยละ 59.6) ส่วนองค์ประกอบที่ผลการดำเนินงานผ่านเกณฑ์ประเมินขั้นพื้นฐานมากที่สุด 3 อันดับ คือ องค์ประกอบที่ 3 โครงการร่วมระหว่างโรงเรียนและชุมชน (ร้อยละ 8.1) รองลงมาคือองค์ประกอบที่ 10 การส่งเสริมสุขภาพบุคลากรในโรงเรียน (ร้อยละ 6.8) และองค์ประกอบที่ 2 การบริหารจัดการในโรงเรียน (ร้อยละ 6.2) และพบว่าองค์ประกอบที่ 6 สุขศึกษาในโรงเรียน ไม่มีโรงเรียนที่มีผลการดำเนินงานอยู่ในขั้นพื้นฐาน (ตาราง 2)

ตาราง 2

จำนวนและร้อยละของ โรงเรียนส่งเสริมสุขภาพจำแนกตามผลสำเร็จของการดำเนินงานในแต่ละองค์ประกอบของ โรงเรียนส่งเสริมสุขภาพ($N = 161$)

การดำเนินงานของโรงเรียน ส่งเสริมสุขภาพ	ขั้นพื้นฐาน		ขั้นดี		ขั้นดีมาก	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
1 นโยบายของโรงเรียน	9	5.6	42	26.1	110	68.3
2 การบริหารจัดการในโรงเรียน	10	6.2	44	27.3	107	66.5
3 โครงการร่วมระหว่างโรงเรียนและชุมชน	13	8.1	38	23.6	110	68.3
4 การจัดสิ่งแวดล้อมในโรงเรียนที่เอื้อต่อสุขภาพ	2	1.2	35	21.7	124	77.0
5 การบริการอนามัยโรงเรียน	1	0.6	7	4.3	153	95.0
6 สุขศึกษาในโรงเรียน	0	0	16	9.9	145	90.1
7 โภชนาการและอาหารที่ปลอดภัย	8	5.0	30	18.6	123	76.4
8 การออกกำลังกาย กีฬา และนันทนาการ	7	4.3	20	12.4	134	83.2
9 การให้คำปรึกษาและสนับสนุนทางสังคม	1	0.6	17	10.6	143	88.8
10 การส่งเสริมสุขภาพบุคลากรในโรงเรียน	11	6.8	54	33.5	96	59.6

ข้อมูลภาวะผู้นำของผู้บริหารโรงเรียน ความสามารถของคณะกรรมการส่งเสริมสุขภาพของโรงเรียน การมีส่วนร่วมของชุมชน การระดมทรัพยากรในชุมชน และความเข้มแข็งของเครือข่ายโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพ ในการดำเนินงานโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพแต่ละระดับ

ภาวะผู้นำของผู้บริหารโรงเรียน ผลการศึกษา พบว่า ค่าคะแนนเฉลี่ยภาวะผู้นำของผู้บริหารโรงเรียนที่ผ่านการประเมินในระดับทองและระดับเงินอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.30$, $SD = 0.58$; $\bar{X} = 3.97$, $SD = 0.65$ ตามลำดับ) ส่วนค่าคะแนนเฉลี่ยภาวะผู้นำของผู้บริหารโรงเรียนที่ผ่านการประเมินในระดับทองแดงอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.65$, $SD = 0.60$) (ตาราง 3)

ความสามารถของคณะกรรมการส่งเสริมสุขภาพของโรงเรียน ผลการศึกษา พบว่า ค่าคะแนนเฉลี่ยความสามารถของคณะกรรมการส่งเสริมสุขภาพของโรงเรียนที่ผ่านการประเมินในระดับทองอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.58$, $SD = 0.68$) ส่วนค่าคะแนนเฉลี่ยความสามารถของคณะกรรมการส่งเสริมสุขภาพของโรงเรียนที่ผ่านการประเมินในระดับเงินและระดับทองแดงอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.58$, $SD = 0.56$; $\bar{X} = 3.12$, $SD = 0.69$ ตามลำดับ) (ตาราง 3)

การมีส่วนร่วมของชุมชน ผลการศึกษา พบว่า ค่าคะแนนเฉลี่ยการมีส่วนร่วมของชุมชนของโรงเรียนที่ผ่านการประเมินในระดับทอง ระดับเงิน และระดับทองแดงอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.56$, $SD = 0.63$; $\bar{X} = 3.62$, $SD = 0.55$; $\bar{X} = 3.15$, $SD = 0.62$ ตามลำดับ) (ตาราง 3)

การระดมทรัพยากรในชุมชน ผลการศึกษา พบว่า ค่าคะแนนเฉลี่ยการระดมทรัพยากรในชุมชนของโรงเรียนที่ผ่านการประเมินในระดับทอง ระดับเงิน และระดับทองแดงอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.53$, $SD = 0.60$; $\bar{X} = 3.55$, $SD = 0.57$; $\bar{X} = 3.05$, $SD = 0.67$ ตามลำดับ) (ตาราง 3)

ความเข้มแข็งของเครือข่ายโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพ ผลการศึกษา พบว่า ค่าคะแนนเฉลี่ยความเข้มแข็งของเครือข่ายโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพของโรงเรียนที่ผ่านการประเมินในระดับทอง ระดับเงิน และระดับทองแดงอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.39$, $SD = 0.70$; $\bar{X} = 3.33$, $SD = 0.71$; $\bar{X} = 2.81$, $SD = 0.70$ ตามลำดับ) (ตาราง 3)

ตาราง 3

ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ระดับการรับรู้ภาวะผู้นำของผู้บริหาร โรงเรียน ความสามารถของคณะกรรมการส่งเสริมสุขภาพของโรงเรียน การมีส่วนร่วมของชุมชน การระดมทรัพยากรในชุมชน และความเข้มแข็งของเครือข่ายโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพ ต่อการดำเนินงาน โรงเรียนส่งเสริมสุขภาพ จำแนกตามระดับโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพ (N= 483)

ปัจจัยที่เกี่ยวข้อง	โรงเรียนส่งเสริมสุขภาพ ระดับทอง(n=99)			โรงเรียนส่งเสริมสุขภาพ ระดับเงิน(n=29)			โรงเรียนส่งเสริมสุขภาพ ระดับทองแดง(n=33)		
	ค่าเฉลี่ย	ส่วน	ระดับ การรับรู้	ค่าเฉลี่ย	ส่วน	ระดับ การรับรู้	ค่าเฉลี่ย	ส่วน	ระดับ การรับรู้
		เบี่ยงเบน มาตรฐาน			เบี่ยงเบน มาตรฐาน			เบี่ยงเบน มาตรฐาน	
1. ภาวะผู้นำของผู้บริหาร โรงเรียน	4.13	0.58	มาก	3.97	0.65	มาก	3.65	0.60	ปานกลาง
2. ความสามารถของคณะกรรมการส่งเสริมสุขภาพของโรงเรียน	3.58	0.68	ปานกลาง	3.58	0.56	ปานกลาง	3.12	0.69	ปานกลาง
3. การมีส่วนร่วมของชุมชน	3.56	0.63	ปานกลาง	3.62	0.55	ปานกลาง	3.15	0.62	ปานกลาง
4. การระดมทรัพยากรในชุมชน	3.53	0.60	ปานกลาง	3.55	0.57	ปานกลาง	3.05	0.67	ปานกลาง
5. ความเข้มแข็งของเครือข่ายโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพ	3.39	0.70	ปานกลาง	3.33	0.71	ปานกลาง	2.81	0.70	ปานกลาง

ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำของผู้บริหารโรงเรียน ความสามารถของคณะกรรมการส่งเสริมสุขภาพของโรงเรียน การมีส่วนร่วมของชุมชน การระดมทรัพยากรในชุมชน และความเข้มแข็งของเครือข่ายโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพกับระดับการดำเนินงานโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพ

ภาวะผู้นำผู้บริหารโรงเรียน ผลการศึกษา พบว่า ค่าร้อยละของช่องคะแนนที่มีความถี่คาดหวังน้อยกว่า 5 ของภาวะผู้นำผู้บริหารโรงเรียนที่ผ่านการประเมินระดับทอง ระดับเงิน และระดับทองแดง พบว่า มากกว่าร้อยละ 20 ดังนั้นผู้วิจัยจึงแบ่งภาวะผู้นำของผู้บริหารโรงเรียนเป็น 2 ระดับ คือ ระดับน้อย-ปานกลาง และระดับมาก ซึ่งผลการศึกษา พบว่า ภาวะผู้นำของผู้บริหารโรงเรียนมีความสัมพันธ์กับระดับการดำเนินงานโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($\chi^2 = 51.695, p < .01$) (ตาราง 4)

ความสามารถของคณะกรรมการส่งเสริมสุขภาพของโรงเรียน ผลการศึกษา พบว่า ความสามารถของคณะกรรมการส่งเสริมสุขภาพของโรงเรียนมีความสัมพันธ์กับระดับการดำเนินงานโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($\chi^2 = 20.631, p < .01$) (ตาราง 4)

การมีส่วนร่วมของชุมชน ผลการศึกษา พบว่า การมีส่วนร่วมของชุมชนมีความสัมพันธ์กับระดับการดำเนินงานโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($\chi^2 = 23.032, p < .01$) (ตาราง 4)

การระดมทรัพยากรในชุมชน ผลการศึกษา พบว่า การระดมทรัพยากรในชุมชนมีความสัมพันธ์กับระดับการดำเนินงานโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($\chi^2 = 25.547, p < .01$) (ตาราง 4)

ความเข้มแข็งของเครือข่ายโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพ ผลการศึกษา พบว่า ความเข้มแข็งของเครือข่ายโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพมีความสัมพันธ์กับระดับการดำเนินงานโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($\chi^2 = 34.386, p < .01$) (ตาราง 4)

ตาราง 4

ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำของผู้บริหาร โรงเรียน ความสามารถของคณะกรรมการส่งเสริม
 สุขภาพของโรงเรียน การมีส่วนร่วมของชุมชน การระดมทรัพยากรในชุมชน และความเข้มแข็ง
 ของเครือข่ายโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพกับระดับการดำเนินงานโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพ โดยการ
 ทดสอบไคสแควร์ (N=483)

ปัจจัยที่เกี่ยวข้อง	ผลการดำเนินงาน โรงเรียนส่งเสริมสุขภาพ			χ^2	p-value
	ระดับทอง (n = 297) จำนวน (ร้อยละ)	ระดับเงิน (n = 87) จำนวน(ร้อยละ)	ระดับทองแดง (n = 99) จำนวน (ร้อยละ)		
ภาวะผู้นำของ ผู้บริหาร โรงเรียน					
น้อย-ปานกลาง	52 (17.51)	27 (31.03)	54 (54.55)	51.695	0.000
มาก	245 (82.49)	60 (68.97)	45 (45.45)		
ความสามารถของ คณะกรรมการ ส่งเสริมสุขภาพ ของโรงเรียน					
น้อย	22 (7.41)	-	13 (13.13)	20.631	0.000
ปานกลาง	132 (44.44)	52 (59.77)	64 (64.65)		
มาก	143 (48.15)	35 (40.23)	22 (22.22)		
การมีส่วนร่วมของ ชุมชน					
น้อย	15 (5.05)	3 (3.45)	7 (7.07)	23.032	0.000
ปานกลาง	146 (49.16)	41 (47.12)	72 (72.73)		
มาก	136 (45.79)	43 (49.43)	20 (20.20)		

ปัจจัยที่เกี่ยวข้อง	ผลการดำเนินงาน โรงเรียนส่งเสริมสุขภาพ			χ^2	p-value
	ระดับทอง	ระดับเงิน	ระดับทองแดง		
	(n = 297) จำนวน (ร้อยละ)	(n = 87) จำนวน(ร้อยละ)	(n = 99) จำนวน (ร้อยละ)		
<i>การระดมทรัพยากร</i>					
<i>ในชุมชน</i>					
น้อย	15 (5.05)	3 (3.45)	15 (15.15)	25.547	0.000
ปานกลาง	144 (48.48)	45 (51.72)	66 (66.67)		
มาก	138 (46.47)	39 (44.83)	18 (18.18)		
<i>ความเข้มแข็งของ</i>					
<i>เครือข่าย โรงเรียน</i>					
<i>ส่งเสริมสุขภาพ</i>					
น้อย	22 (7.41)	5 (5.75)	21 (21.22)	34.386	0.000
ปานกลาง	157 (52.87)	55 (63.22)	69 (69.70)		
มาก	118 (39.73)	27 (31.03)	8 (8.08)		

การอภิปรายผล

ข้อมูลทั่วไปของโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพ

ผลการศึกษา พบว่า โรงเรียนส่วนใหญ่ตั้งอยู่ในเขต อบต. และเป็นโรงเรียนระดับประถมศึกษา สอดคล้องกับข้อมูลโรงเรียนในภาพรวมของจังหวัดพัทลุง ซึ่งมีโรงเรียนทั้งหมด 301 โรงเรียน เป็นโรงเรียนระดับประถมศึกษา 204 โรงเรียน (ร้อยละ 67.8) และโรงเรียนประถมศึกษาส่วนใหญ่ (ร้อยละ 92.26) ตั้งอยู่ในเขตตำบลซึ่งเป็นพื้นที่รับผิดชอบขององค์การบริหารส่วนตำบล (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาจังหวัดพัทลุง, 2549)

โรงเรียนเกินครึ่งเป็นโรงเรียนขนาดกลาง และมีจำนวนบุคลากรอยู่ในช่วง 7-12 คนมากที่สุด สอดคล้องกับอัตราส่วนครู:นักเรียนที่กำหนดไว้เท่ากับ 1:20 และเกณฑ์การแบ่งขนาดของโรงเรียนที่ยึดจำนวนของนักเรียนเป็นเกณฑ์ โดยโรงเรียนขนาดเล็กมีจำนวนนักเรียนไม่เกิน 120 คน โรงเรียนขนาดกลางมีจำนวนนักเรียน 121-300 คน (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, 2541)

โรงเรียนประมาณ 2 ใน 3 มีระยะเวลาการดำเนินงานอยู่ในช่วง 3-4 ปี และผ่านการประเมินเป็นโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพระดับทองมากที่สุด อธิบายได้ว่า ความสำเร็จในการทำงานต้องใช้เวลาในการพัฒนา โดยการทำงานจะก่อให้เกิดประโยชน์อย่างเต็มศักยภาพเมื่อมีการปรับปรุงพัฒนาอยู่ตลอดเวลา (ปาริชาติ, 2548) ซึ่งในปี 2543 กระทรวงสาธารณสุขกำหนดให้ร้อยละ 50 ของโรงเรียนทั้งจังหวัดมีการดำเนินงานโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพ (กรมอนามัย, 2543) และเริ่มมีการประเมินเพื่อรับรองโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพในปี 2546 จึงส่งผลให้โรงเรียนมีเวลาในการพัฒนาอยู่ในช่วง 3-4 ปี

โรงเรียนเกินครึ่งมีส่วนร่วมในกิจกรรมของชุมชนทุกครั้ง ซึ่งให้เห็นถึงความสัมพันธ์ที่ดีระหว่างโรงเรียนและชุมชน ส่วนหน่วยงานที่ให้การสนับสนุน พบว่า โรงเรียนได้รับการสนับสนุนจากหน่วยงานด้านสาธารณสุขมากที่สุด และรางวัลที่โรงเรียนเคยได้รับส่วนใหญ่เป็นรางวัลเกี่ยวกับการดำเนินงานด้านสาธารณสุข อธิบายได้ว่า การได้รับการสนับสนุนจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเป็นปัจจัยส่งเสริมให้การดำเนินงานประสบความสำเร็จ (ธีรพงษ์, 2543) ซึ่งการจัดบริการสุขภาพในโรงเรียน เป็นงานที่ต้องอาศัยความร่วมมือระหว่างโรงเรียนและหน่วยบริการทางสุขภาพในพื้นที่ (กรมอนามัย, 2543) จึงส่งผลให้โรงเรียนได้รับรางวัลเกี่ยวกับการดำเนินงานด้านสาธารณสุข

นอกจากนี้ พบว่า โรงเรียนส่วนใหญ่มีกลุ่ม/ชมรมออกกำลังกาย และเข้าร่วมเป็นเครือข่ายโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพ สอดคล้องกับการดำเนินงานโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพในเรื่องการออกกำลังกาย ที่กำหนดให้โรงเรียนจัดกิจกรรมออกกำลังกายสำหรับนักเรียน/ประชาชนอย่างต่อเนื่อง และส่งเสริมให้จัดตั้งกลุ่ม/ชมรมออกกำลังกายเพื่อสุขภาพในโรงเรียน (กรมอนามัย, 2547) ส่วนการที่โรงเรียนประมาณ 2 ใน 3 ไม่มีชมรม/สมาคมผู้ปกครอง อธิบายได้ว่า การเป็นชมรม/สมาคมเป็นการรวมตัวเพื่อดำเนินกิจกรรมอย่างต่อเนื่อง (ชินโรจน์, 2550) ซึ่งโรงเรียนส่วนใหญ่มีปัญหาอุปสรรคคือผู้ปกครองต้องใช้เวลาในการทำงานหาเลี้ยงครอบครัว ประสบการณ์ในการบริหารจัดการชมรมมีน้อย ทำให้ไม่สามารถก่อตั้งชมรม/สมาคม ส่วนการที่โรงเรียนส่วนใหญ่เข้าร่วมเป็นเครือข่ายโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพ ทั้งนี้เนื่องจาก การเข้าร่วมเครือข่ายเป็นขั้นตอนสุดท้ายของการพัฒนาโรงเรียนไปสู่โรงเรียนส่งเสริมสุขภาพ (กรมอนามัย, 2546)

ผลสำเร็จของการดำเนินงานโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพ

ผลการศึกษา พบว่า โรงเรียนส่งเสริมสุขภาพมีการดำเนินงานอยู่ในระดับทองมากที่สุด รองลงมาเป็นระดับทองแดง และระดับเงิน ทั้งนี้อธิบายได้ว่า ความสำเร็จในการดำเนินงานโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพขึ้นกับปัจจัย 6 ประการ คือ 1) ขนาดของโรงเรียน ซึ่งองค์กรในโรงเรียน

ที่มีขนาดเหมาะสม สามารถบริหารจัดการได้อย่างมีประสิทธิภาพ ทำให้บุคลากรให้ความร่วมมือได้อย่างเต็มที่ (อุษา, 2547) และจากการศึกษาครั้งนี้ พบว่า โรงเรียนขนาดกลาง ผ่านการประเมินในระดับทองมากที่สุด (ร้อยละ 55.9) สอดคล้องกับการศึกษาปัจจัยนำเข้าเพื่อการดำเนินงาน โรงเรียนส่งเสริมสุขภาพของอรทัย (2543) พบว่า ในโรงเรียนที่มีขนาดกลาง-เล็ก สามารถดำเนินงานสะดวกรวดเร็ว เนื่องจากครูให้ความร่วมมือเป็นอย่างดี 2) ระยะเวลาในการดำเนินงาน โดยความสำเร็จในการดำเนินงานต้องใช้ระยะเวลาในการพัฒนา (ปาริชาติ, 2548) โดยโรงเรียนที่ดำเนินงานมาเป็นระยะเวลานานพอสมควรสามารถที่จะพัฒนาปรับปรุงการดำเนินงานในส่วนขาดให้มีประสิทธิภาพดียิ่งขึ้น ซึ่งข้อมูลในการศึกษาครั้งนี้ พบว่า โรงเรียนส่วนใหญ่มีระยะเวลาดำเนินโครงการโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพมาแล้ว 3-4 ปี และรองลงมาคือ 5-6 ปี 3) การเข้าร่วมกิจกรรมกับชุมชน ซึ่งการที่โรงเรียนมีกิจกรรมร่วมกับชุมชนอย่างสม่ำเสมอทำให้ชุมชนให้ความร่วมมือต่อการดำเนินงานดียิ่งขึ้น (อรทัย, 2543) ซึ่งข้อมูลในการศึกษาครั้งนี้ พบว่า โรงเรียนส่วนใหญ่มีส่วนร่วมในกิจกรรมของชุมชนทุกครั้ง 4) การมีกลุ่ม/ชมรมด้านส่งเสริมสุขภาพ ซึ่งการที่โรงเรียนมีกลุ่ม/ชมรมที่เกี่ยวกับการส่งเสริมสุขภาพอนามัย ย่อมทำให้กิจกรรมส่งเสริมสุขภาพของนักเรียนบุคลากรในโรงเรียน และชุมชนดำเนินการได้อย่างคล่องตัวและมีประสิทธิภาพ (ระเบียบ, 2544) ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาครั้งนี้ พบว่า โรงเรียนมีกลุ่ม/ชมรมออกกำลังกายมากที่สุด 5) การได้รับการสนับสนุนจากหน่วยงานอื่น โดยการที่หน่วยงานที่ให้การสนับสนุนที่มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการส่งเสริมสุขภาพของโรงเรียนและชุมชน ทำให้สามารถชี้แนะและสนับสนุนการดำเนินงานโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพได้ตามแนวทางการดำเนินงาน (อรทัย, 2543) ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาครั้งนี้ พบว่า หน่วยงานทางด้านสาธารณสุขให้การสนับสนุนต่อการดำเนินงานโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพมากที่สุด 6) การเข้าร่วมเครือข่าย ซึ่งการที่โรงเรียนมีการเข้าร่วมเป็นเครือข่ายย่อมทำให้เกิดการสนับสนุนช่วยเหลือต่อการดำเนินงานให้มีประสิทธิภาพ (ทัศนีย์, 2543) สอดคล้องกับการศึกษาครั้งนี้ ซึ่งพบว่า โรงเรียนที่มีการเข้าร่วมเครือข่ายมีผลให้การดำเนินงานผ่านการประเมินระดับทองมากที่สุด

เมื่อวิเคราะห์การดำเนินงานในแต่ละองค์ประกอบ พบว่า ทุกองค์ประกอบผ่านเกณฑ์การประเมินระดับขั้นดีมากมากที่สุด อธิบายได้ว่า โรงเรียนที่ผ่านการประเมินจะต้องมีองค์ประกอบที่ผ่านเกณฑ์การประเมินในขั้นดีมาก โดยผ่านขั้นดีมากอย่างน้อย 4 องค์ประกอบในโรงเรียนที่ผ่านการประเมินระดับทองแดง อย่างน้อย 6 องค์ประกอบในโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพระดับเงิน และอย่างน้อย 8 องค์ประกอบในโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพระดับทอง (กรมอนามัย, 2548) จึงทำให้ผลการดำเนินงานทุกองค์ประกอบในภาพรวมผ่านเกณฑ์การประเมินระดับขั้นดีมากมากที่สุด สำหรับองค์ประกอบที่ผ่านเกณฑ์ประเมินระดับขั้นดีมากมากที่สุด คือองค์ประกอบที่ 5 การบริการอนามัย

โรงเรียน อธิบายได้ว่า การบริการอนามัยโรงเรียนเป็นกิจกรรมหลักของงานอนามัยโรงเรียนงานที่รับผิดชอบต่อสุขภาพของนักเรียน ซึ่งมีการดำเนินงานเป็นประจำอย่างต่อเนื่องตั้งแต่ก่อนเริ่มดำเนินโครงการโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพ โดยอาศัยความร่วมมือระหว่างโรงเรียนและหน่วยบริการทางสุขภาพในพื้นที่ (กรมอนามัย, 2543) ซึ่งมีกิจกรรมหลักคือโดยการตรวจสุขภาพ การเฝ้าระวังสุขภาพ และการจัดบริการรักษาพยาบาล (กรมอนามัย, 2548) ซึ่งในการศึกษาครั้งนี้ พบว่าหน่วยงานที่ให้การสนับสนุนโรงเรียนมากที่สุด คือ หน่วยงานด้านสาธารณสุข จึงส่งผลให้ผลการดำเนินงานในองค์ประกอบนี้ผ่านเกณฑ์การประเมินระดับขั้นดีมากมากที่สุด สอดคล้องกับการศึกษาครั้งนี้ พบว่า โรงเรียนส่วนใหญ่ได้รับรางวัลด้านสาธารณสุข และสอดคล้องกับการศึกษาของทัศนีย์ (2543) ซึ่งพบว่าองค์ประกอบการให้บริการอนามัยโรงเรียนมีการดำเนินงานอยู่ในระดับสูง

ส่วนองค์ประกอบที่ผ่านเกณฑ์ประเมินระดับขั้นพื้นฐานมากที่สุดคือองค์ประกอบที่ 3 โครงการร่วมระหว่างโรงเรียนและชุมชน อธิบายได้ว่า ตัวชี้วัดขององค์ประกอบนี้ประกอบด้วยชุมชนจะต้องเข้ามามีส่วนร่วมในโครงการทุกระดับ ตั้งแต่ร่วมคิดวิเคราะห์ปัญหาและความต้องการ ร่วมวางแผน ร่วมดำเนินการ ร่วมตรวจสอบทบทวน แก้ไขพัฒนาปรับปรุงอย่างน้อย 1 โครงการ (กรมอนามัย, 2548) แต่ในสภาพความเป็นจริงในปัจจุบัน ประชาชน/ชุมชนในแต่ละท้องถิ่นต้องต่อสู้ดิ้นรนกับปัญหาเศรษฐกิจเพื่อความอยู่รอด (กรมอนามัย, 2548) ทำให้ไม่สามารถเข้าร่วมกระบวนการโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพได้ในทุกขั้นตอน ส่วนใหญ่เป็นความต้องการมีส่วนร่วมเป็นผู้ปฏิบัติ และการแสดงความคิดเห็น ความต้องการมีส่วนร่วมในการวางแผนและประเมินผลมีน้อย เนื่องจากยังขาดความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับรายละเอียดขั้นตอนและวิธีการดำเนินงานโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพ ซึ่งในการเข้ามามีส่วนร่วมของชุมชนเพื่อพัฒนาโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพขึ้นกับปัจจัยดังนี้ 1) ด้านบุคลากรและทีมงาน จะต้องมีความเข้าใจในกระบวนการทำงานแบบมีส่วนร่วม 2) ด้านชุมชน ซึ่งต้องเป็นผู้ตัดสินใจเริ่มกิจกรรมของตนเอง และ 3) การได้รับการสนับสนุนจากภายนอก ซึ่งสามารถเพิ่มศักยภาพต่อการดำเนินงานยิ่งขึ้น (ปาริชาติ, 2548) ด้วยเหตุผลที่กล่าวมา จึงส่งผลให้องค์ประกอบที่ 3 โครงการร่วมระหว่างโรงเรียนและชุมชนผ่านเกณฑ์ประเมินระดับขั้นพื้นฐานมากที่สุด

นอกจากนี้ พบว่า องค์ประกอบที่ 6 สุขศึกษาในโรงเรียน เป็นองค์ประกอบที่ไม่มีผลการประเมินในระดับขั้นพื้นฐาน อธิบายได้ว่า สุขศึกษาในโรงเรียน หมายถึง การที่โรงเรียนจัดกิจกรรมสุขศึกษาทั้งในหลักสูตรการศึกษาและผ่านกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน โดยมีแนวทางการดำเนินงาน คือ ให้ความรู้และสร้างเสริมเจตคติตามสุขบัญญัติแห่งชาติ และฝึกปฏิบัติให้เกิดทักษะที่จำเป็น ซึ่งรายละเอียดของสุขบัญญัติแห่งชาติ 10 ประการมีความสอดคล้องกับมาตรฐาน

การศึกษาในกลุ่มสาระการเรียนรู้สุขศึกษาและพลศึกษา (กรมอนามัย, 2547) ดังนั้นครูสามารถจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยบูรณาการเข้าไปในหลักสูตรได้ ผลการประเมินจึงสูงกว่าระดับพื้นฐานทุกโรงเรียน

ภาวะผู้นำของผู้บริหารโรงเรียนในการดำเนินงานโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพแต่ละระดับ

ผลการศึกษา พบว่า ค่าคะแนนเฉลี่ยภาวะผู้นำของผู้บริหารโรงเรียนที่ผ่านการประเมินระดับทอง และระดับเงินอยู่ในระดับมาก ส่วนค่าคะแนนเฉลี่ยของโรงเรียนที่ผ่านการประเมินระดับทองแดงอยู่ในระดับปานกลาง อธิบายได้ว่า ภาวะผู้นำเป็นกระบวนการหรือการกระทำของบุคคลในการจูงใจให้ผู้อื่นปฏิบัติกิจกรรมต่างๆจนบรรลุเป้าหมายที่กำหนดไว้ด้วยความสมัครใจ (อรัทัย, 2542) ผลการดำเนินงานจึงเป็นผลสะท้อนภาวะผู้นำของผู้บริหาร โดยผู้บริหารโรงเรียนที่มีภาวะผู้นำที่ดีในการพัฒนา จะส่งผลให้การดำเนินงานโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพประสบความสำเร็จ (อารีย์, 2546) ซึ่งในโรงเรียนที่ผ่านการประเมินจะต้องมีองค์ประกอบที่ผ่านการประเมินในขั้นดีมาก โดยในระดับทอง และระดับเงินจะต้องผ่านเกณฑ์ขั้นดีมากอย่างน้อย 8 และ 6 องค์ประกอบ ตามลำดับ ซึ่งมากกว่าครึ่งหนึ่งขององค์ประกอบทั้งหมด ส่วนระดับทองแดงจะต้องผ่านเกณฑ์ขั้นดีมากอย่างน้อย 4 องค์ประกอบ(กรมอนามัย, 2548) จากเหตุผลดังกล่าว จึงส่งผลให้ภาวะผู้นำของผู้บริหารโรงเรียนที่ผ่านการประเมินระดับทอง และระดับเงินอยู่ในระดับมาก ส่วนภาวะผู้นำของผู้บริหารโรงเรียนที่ผ่านการประเมินระดับทองแดงอยู่ในระดับปานกลาง

ความสามารถของคณะกรรมการส่งเสริมสุขภาพของโรงเรียนในการดำเนินงานโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพแต่ละระดับ

ผลการศึกษา พบว่า ค่าคะแนนเฉลี่ยความสามารถของคณะกรรมการส่งเสริมสุขภาพของโรงเรียนที่ผ่านการประเมินระดับทอง ระดับเงิน และระดับทองแดงอยู่ในระดับปานกลาง อธิบายได้ว่า คณะกรรมการส่งเสริมสุขภาพของโรงเรียนต้องทำงานเป็นทีมร่วมกันในการค้นหาแนวทางปฏิบัติเพื่อพัฒนาสู่การเป็นโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพ (กรมอนามัย, 2547) และปัจจัยที่จะทำให้ผลงานของทีมมีประสิทธิภาพสูงสุด ได้แก่ ขนาดของทีม ความเป็นปึกแผ่นของทีม ทัศนคติของสมาชิก และสภาพของสมาชิกทีม (สมศักดิ์, 2544) ซึ่งคณะกรรมการส่งเสริมสุขภาพของโรงเรียนประกอบด้วยผู้บริหารโรงเรียน ครู บุคลากรสาธารณสุข นักเรียน ผู้ปกครอง องค์กรในชุมชน จำนวน 8-15 คน (ขวัญชัย, 2545) ดังนั้น จำนวนกรรมการและสถานภาพทางสังคมของคณะกรรมการส่งเสริมสุขภาพของโรงเรียนที่แตกต่างกัน อาจส่งผลต่อประสิทธิภาพของทีม เนื่องจาก ดัชนีที่บ่งบอกถึงความเป็นปึกแผ่นของทีม คือ สถานภาพทางสังคมที่คล้ายคลึงกันของ

สมาชิก ขนาดทีมที่เหมาะสมประมาณ 4-7 คน (สมศักดิ์, 2544) จากเหตุผลดังกล่าวจึงส่งผลให้ ความสามารถของคณะกรรมการส่งเสริมสุขภาพของโรงเรียนที่ผ่านการประเมินระดับทอง ระดับเงิน และระดับทองแดงอยู่ในระดับปานกลาง

การมีส่วนร่วมของชุมชนในการดำเนินงาน โรงเรียนส่งเสริมสุขภาพแต่ละระดับ

ผลการศึกษาการ พบว่า ค่าคะแนนเฉลี่ยของโรงเรียนที่ผ่านการประเมินในระดับทอง ระดับเงิน และระดับทองแดงอยู่ในระดับปานกลาง อธิบายได้ว่าการมีส่วนร่วมของชุมชนในการ ดำเนินงานขึ้นกับปัจจัยดังนี้ 1) ด้านผู้ปฏิบัติงาน โดยผู้ปฏิบัติงานต้องศึกษาชุมชนเพื่อนำข้อมูล มาใช้ในการแก้ปัญหา ให้ข้อมูลข่าวสาร และรวมกลุ่มประชาชนในการดำเนินงาน มีการ ประสานงานกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ซึ่งในการดำเนินงาน โรงเรียนส่งเสริมสุขภาพ มี คณะกรรมการส่งเสริมสุขภาพของโรงเรียนเป็นผู้รับผิดชอบ (กรมอนามัย, 2547) จากการศึกษาครั้งนี้ พบว่า ความสามารถของคณะกรรมการส่งเสริมสุขภาพของโรงเรียนและการระดมทรัพยากรใน ชุมชนอยู่ในระดับปานกลาง 2) ด้านชุมชน โดยประชาชนในชุมชนต้องเป็นสมาชิกกลุ่มทางสังคม ได้รับข้อมูลข่าวสารต่างๆ (ปาริชาติ, 2548) จากการศึกษาครั้งนี้ พบว่า โรงเรียนส่วนใหญ่ยังไม่มี ชมรม/สมาคมผู้ปกครอง แต่มีกลุ่ม/ชมรมต่างๆในโรงเรียน และพบว่า คณะกรรมการส่งเสริม สุขภาพของโรงเรียนจัดให้มีการเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารนักเรียน บุคลากรในโรงเรียน และชุมชน อยู่ในระดับปานกลาง และ 3) ด้านปัจจัยจูงใจ โดยประชาชนได้รับผลประโยชน์จากการมีส่วนร่วม ในกิจกรรมพัฒนา จากการศึกษา พบว่า คนในชุมชนได้รับความรู้ในการดูแลสุขภาพจากการ เข้าร่วมกิจกรรมในระดับปานกลาง จากเหตุผลดังกล่าว จึงส่งผลให้การมีส่วนร่วมของชุมชนใน โรงเรียนที่ผ่านการประเมินในระดับทอง ระดับเงิน และระดับทองแดงอยู่ในระดับปานกลาง

การระดมทรัพยากรในชุมชนในการดำเนินงาน โรงเรียนส่งเสริมสุขภาพแต่ละระดับ

ผลการศึกษา พบว่า ค่าคะแนนเฉลี่ยการระดมทรัพยากรในชุมชนของโรงเรียนที่ผ่านการ ประเมินในระดับทอง ระดับเงิน และระดับทองแดงอยู่ในระดับปานกลาง อธิบายได้ว่า การระดม ทรัพยากรในชุมชน ถือได้ว่า เป็นการสร้างการมีส่วนร่วมของชุมชนในขั้นตอนการดำเนินงาน ซึ่ง ความสำเร็จของการสร้างการมีส่วนร่วมของประชาชนขึ้นกับเงื่อนไขดังนี้ 1) สภาพเศรษฐกิจ วัฒนธรรมและกายภาพของชุมชนเปิดโอกาสให้ชุมชนได้เข้าร่วม 2) การมีกองทุนหรือทรัพย์สิน ที่สมาชิกในกลุ่มร่วมกันเป็นเจ้าของ และ 3) ศักยภาพของชุมชนในการบริหารจัดการ (ปาริชาติ, 2548) ดังนั้น ในการระดมทรัพยากรในชุมชนอาจมีข้อจำกัดตามเงื่อนไขที่กล่าวมา จากเหตุผล

ดังกล่าว จึงส่งผลให้การระดมทรัพยากรในชุมชนของโรงเรียนที่ผ่านการประเมินในระดับทองระดับเงิน และระดับทองแดงอยู่ในระดับปานกลาง

ความเข้มแข็งของเครือข่ายโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพ ในการดำเนินงานโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพแต่ละระดับ

ผลการศึกษา พบว่า ค่าคะแนนเฉลี่ยความเข้มแข็งของเครือข่ายโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพของโรงเรียนที่ผ่านการประเมินทั้งในระดับทอง ระดับเงิน และระดับทองแดงอยู่ในระดับปานกลาง อธิบายได้ว่า เครือข่ายเป็นรูปแบบการประสานเชื่อมโยงเข้าหากันของบุคคล กลุ่ม องค์กร หรือสถาบัน ภายใต้วัตถุประสงค์อย่างใดอย่างหนึ่ง และมีการกระทำกิจกรรมร่วมกัน (ปารีชาติ, 2548) ซึ่งเครือข่ายที่มีความเข้มแข็งจะต้องมีกระบวนการติดต่อสื่อสาร มีการส่งเสริมให้เกิดการแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสาร ประสบการณ์ และมีการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง (ธนา, 2544) ในการศึกษาครั้งนี้ พบว่า โรงเรียนส่วนใหญ่มีการดำเนินงานโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพอยู่ในช่วง 3-4 ปี พัฒนาการของเครือข่ายจึงอยู่ในช่วงระยะการขยายตัว ซึ่งเป็นระยะที่มีการกำหนดเป้าหมายของเครือข่ายที่ชัดเจน และมีการดึงสมาชิกเข้าร่วมเครือข่าย เพื่อสู่การพัฒนาให้เครือข่ายเข้มแข็งและมีความเจริญรุ่งเรืองมากขึ้น จึงส่งผลให้ความเข้มแข็งของเครือข่ายโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพอยู่ในระดับปานกลาง

ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำของผู้บริหารโรงเรียนกับระดับการดำเนินงานโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพ

ผลการศึกษา พบว่า ภาวะผู้นำของผู้บริหารโรงเรียนมีความสัมพันธ์กับระดับการดำเนินงานโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพ ทั้งนี้ อธิบายได้ว่า ผู้บริหารโรงเรียนเป็นปัจจัยที่ส่งผลให้การดำเนินงานโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพประสบความสำเร็จ (กรมอนามัย, 2547) โดยเฉพาะภาวะผู้นำของผู้บริหารเป็นปัจจัยสำคัญอย่างหนึ่งของความสำเร็จในการบริหารองค์กร (สมศักดิ์, 2544) ผู้นำที่ดีจะช่วยพัฒนาผู้ร่วมงานให้ดีขึ้น เสริมสร้างองค์กรหรือหน่วยงานให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น เพราะผลงานเป็นผลสะท้อนอันเกิดจากภาวะผู้นำของผู้บริหารโรงเรียน (ยงยุทธ, 2539) ซึ่งผู้บริหารโรงเรียนสามารถใช้ภาวะความเป็นผู้นำในการดำเนินงานโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพ โดยการกำหนดนโยบายการดำเนินงานโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพ สร้างความตระหนักให้แก่คณะครู นักเรียน ผู้ปกครอง ผู้นำชุมชน และประชาชนในท้องถิ่น เห็นความสำคัญในการดำเนินงานสร้างสุขภาพ มีการกระตุ้น ผลักดันให้แก่บุคลากรครู นักเรียน และชุมชน มุ่งมั่นต่อการดำเนินงาน เป็นแกนนำในการกระตุ้นให้คณะกรรมการสถานศึกษาของโรงเรียนสรรหากลุ่มบุคคลที่สนใจงาน

ส่งเสริมสุขภาพ กำหนดเป้าหมายการดำเนินงาน โรงเรียนส่งเสริมสุขภาพ สร้างแรงจูงใจให้ผู้ตาม ได้พัฒนาความสามารถของตนเอง สร้างสัมพันธภาพที่ดีกับบุคลากรในโรงเรียน นักเรียน ประชาชน ชุมชน รวมทั้งองค์กรและหน่วยงานต่างๆ และพัฒนา ปรับปรุง แก้ไข การดำเนินงาน ให้ดียิ่งขึ้น (กรมอนามัย, 2547) จากผลการศึกษาค้นคว้า พบว่า ภาวะผู้นำของผู้บริหารของโรงเรียน ที่ผ่านการประเมินในระดับทอง และระดับเงินอยู่ในระดับมาก แต่ค่าคะแนนเฉลี่ยภาวะผู้นำของผู้บริหาร โรงเรียนที่ผ่านการประเมินในระดับทองสูงกว่าโรงเรียนที่ผ่านการประเมินในระดับเงิน ส่วนภาวะผู้นำของผู้บริหาร โรงเรียนที่ผ่านการประเมินในระดับทองแดงอยู่ในระดับปานกลาง และเมื่อพิจารณาค่าคะแนนเฉลี่ยเป็นรายข้อ พบว่า ค่าคะแนนเฉลี่ยรายข้อทุกข้อของ โรงเรียนที่ผ่านการประเมินในระดับทองและระดับเงินอยู่ในระดับมาก ส่วน โรงเรียนที่ผ่านการประเมินในระดับทองแดง มากกว่าครึ่งหนึ่งอยู่ในระดับปานกลาง (ภาคผนวก ข) จากเหตุผลและข้อมูลดังกล่าว จึงทำให้ภาวะผู้นำของผู้บริหาร โรงเรียนมีความสัมพันธ์กับระดับการดำเนินงาน โรงเรียนส่งเสริมสุขภาพ สอดคล้องกับการศึกษาของศุภชัย (2545) พบว่า ภาวะผู้นำของผู้บริหาร โรงเรียนมีความสัมพันธ์ทางบวกกับประสิทธิผลของโรงเรียนประถมศึกษาทั้งรายรวมและรายด้านอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และการศึกษาของรัชฎาวรรณ (2548) พบว่า การรับรู้ภาวะผู้นำเชิงปฏิรูปและภาวะผู้นำเชิงเป้าหมาย มีความสัมพันธ์กับศักยภาพในการทำงานของเจ้าหน้าที่สาธารณสุขในทางบวกอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001

ความสัมพันธ์ระหว่างความสามารถของคณะกรรมการส่งเสริมสุขภาพของโรงเรียนกับระดับการดำเนินงาน โรงเรียนส่งเสริมสุขภาพ

ผลการศึกษา พบว่า ความสามารถของคณะกรรมการส่งเสริมสุขภาพของโรงเรียน มีความสัมพันธ์กับระดับการดำเนินงาน โรงเรียนส่งเสริมสุขภาพ ทั้งนี้อธิบายได้ว่า ความสามารถของคณะกรรมการส่งเสริมสุขภาพของโรงเรียนเป็นปัจจัยที่ส่งผลให้การดำเนินงาน โรงเรียนส่งเสริมสุขภาพประสบความสำเร็จ (กรมอนามัย, 2547) ในการพัฒนาโรงเรียนไปสู่โรงเรียนส่งเสริมสุขภาพ คณะกรรมการส่งเสริมสุขภาพของโรงเรียนถือเป็นทีมงานที่มีบทบาทสำคัญในการดำเนินงาน (อุษา, 2547) โดยองค์ประกอบของคณะกรรมการส่งเสริมสุขภาพของโรงเรียน ประกอบด้วยครู นักเรียน ผู้ปกครอง เจ้าหน้าที่สาธารณสุข และองค์กรชุมชน (กรมอนามัย, 2547) ซึ่งคณะกรรมการส่งเสริมสุขภาพของโรงเรียนมีบทบาทในการสำรวจสถานการณ์ด้านสุขภาพของโรงเรียนและชุมชน นำผลการวิเคราะห์สถานการณ์สุขภาพของโรงเรียนและชุมชนมาร่วมกันระดมความคิดเพื่อกำหนดการส่งเสริมสุขภาพ มีการกำหนดนโยบายและแผนปฏิบัติการให้สอดคล้องกับสภาพปัญหา กำหนดเป้าหมายการดำเนินงาน รูปแบบกิจกรรม การประสานความ

ร่วมมือระหว่างโรงเรียนและชุมชน ติดตามความก้าวหน้าในการดำเนินงานและปรับแผนงานเพื่อแก้ไขข้อบกพร่องในการดำเนินงานอย่างสม่ำเสมอ และสนับสนุนการสร้างเครือข่ายโรงเรียน ส่งเสริมสุขภาพ (กรมอนามัย, 2547) ซึ่งการทำหน้าที่ของคณะกรรมการส่งเสริมสุขภาพของโรงเรียน ส่งผลต่อการดำเนินงานโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพ คือ 1) ทำให้การตัดสินใจดีขึ้น 2) ทำให้ผลงานได้รับการยอมรับ 3) ทำให้มีการประสานงานดี 4) ทำให้มีการกระจายอำนาจมากขึ้น ผลการศึกษาครั้งนี้ พบว่า ความสามารถของคณะกรรมการส่งเสริมสุขภาพของโรงเรียนที่ผ่านการประเมินในระดับทอง ระดับเงินและระดับทองแดงอยู่ในระดับปานกลาง แต่ความสามารถของคณะกรรมการส่งเสริมสุขภาพของโรงเรียนที่ผ่านการประเมินในระดับทอง และระดับเงิน มีค่าคะแนนเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลางค่อนข้างไปทางมากสูง ส่วนโรงเรียนที่ผ่านการประเมินในระดับทองแดง มีค่าคะแนนเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลางค่อนข้างไปทางมากเล็กน้อย และเมื่อพิจารณาค่าคะแนนเฉลี่ยเป็นรายข้อ พบว่า โรงเรียนที่ผ่านการประเมินในระดับทองและระดับเงินมีค่าคะแนนเฉลี่ยรายข้อส่วนใหญ่ (14 ข้อ) อยู่ในระดับปานกลาง ส่วนโรงเรียนที่ผ่านการประเมินในระดับทองแดงมีค่าคะแนนเฉลี่ยรายข้อทุกข้อ (16 ข้อ) อยู่ในระดับปานกลาง (ภาคผนวก ข) จากเหตุผลและข้อมูลดังกล่าว จึงส่งผลให้ความสามารถของคณะกรรมการส่งเสริมสุขภาพของโรงเรียนมีความสัมพันธ์กับระดับการดำเนินงาน โรงเรียนส่งเสริมสุขภาพ สอดคล้องกับการศึกษาเกี่ยวกับการดำเนินงานโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพ พบว่า คณะกรรมการดำเนินงานด้านสุขภาพช่วยให้มีการวางแผนการดำเนินงาน การติดตามผล ประเมินผล และปรับแผนงานด้านการส่งเสริมสุขภาพของทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องที่เอื้อต่อการพัฒนาไปเป็นโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพ (ขวัญชัย, 2545) และการศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการดำเนินงานโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพ พบว่า การจัดตั้งคณะกรรมการส่งเสริมสุขภาพของโรงเรียนเป็นปัจจัยที่ส่งเสริมความสำเร็จต่อการพัฒนาโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพ (ทัศนีย์, 2546)

ความสัมพันธ์ระหว่างการมีส่วนร่วมของชุมชนกับระดับการดำเนินงาน โรงเรียนส่งเสริมสุขภาพ

ผลการศึกษา พบว่า การมีส่วนร่วมของชุมชนมีความสัมพันธ์กับระดับการดำเนินงานโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพ อธิบายได้ว่า การมีส่วนร่วมของชุมชนเป็นปัจจัยที่ส่งผลให้การดำเนินงานโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพประสบความสำเร็จ (กรมอนามัย, 2547) ทั้งนี้เนื่องจากการที่ชุมชนเข้ามามีส่วนในการพัฒนาจะส่งผลให้ประชาชนยอมรับในโครงการ มีความรู้สึกผูกพันในการเป็นเจ้าของโครงการ ลดความขัดแย้ง ทำให้การดำเนินโครงการราบรื่นและได้รับความร่วมมือก่อให้เกิดประโยชน์แก่ประชาชน และช่วยพัฒนาขีดความสามารถของประชาชนหรือทุกฝ่าย

ที่เกี่ยวข้อง (ไพโรจน์, 2531) โดยขั้นตอนของการมีส่วนร่วมของชุมชนในการพัฒนาไปสู่โรงเรียนส่งเสริมสุขภาพ คือ ร่วมวิเคราะห์สภาพและสาเหตุของปัญหา ร่วมวางแผนเพื่อให้เกิดความชัดเจนในการปฏิบัติ ร่วมดำเนินการปฏิบัติตามบทบาทหน้าที่ในแผนงานส่งเสริมสุขภาพของโรงเรียน ร่วมตรวจสอบ ทบทวน พัฒนาและปรับปรุง เพื่อดำเนินงานให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น (กรมอนามัย, 2547) ซึ่งการมีส่วนร่วมของชุมชนในการดำเนินงาน โรงเรียนส่งเสริมสุขภาพก่อให้เกิดผลดี คือ นักเรียนสามารถนำสิ่งที่เรียนรู้ไปใช้ในการดำรงชีวิต ประชาชน/ชุมชนได้มีโอกาสนในการเข้าร่วมในการคิดค้นปัญหา วางแผนแก้ปัญหา การร่วมปฏิบัติและร่วมรับผิดชอบในเรื่องต่างๆ เพื่อให้บรรลุจุดมุ่งหมายของการมีสุขภาพดี ครูกับผู้บริหารเกิดความเข้าใจซึ่งกันและกัน หลักสูตรการเรียนการสอนได้มีการพัฒนาปรับปรุงสอดคล้องกับความต้องการของชุมชน และทรัพยากรในชุมชนได้นำมาใช้ให้เกิดประโยชน์ ผลการศึกษาครั้งนี้ พบว่า การมีส่วนร่วมของชุมชนของโรงเรียนที่ผ่านการประเมินในระดับทอง ระดับเงิน และระดับทองแดงอยู่ในระดับปานกลาง แต่การมีส่วนร่วมของชุมชนของโรงเรียนที่ผ่านการประเมินในระดับทอง และระดับเงินมีค่าคะแนนเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลางก่อนไปทางมากสูง โดยโรงเรียนที่ผ่านการประเมินในระดับเงินมีค่าคะแนนเฉลี่ยสูงกว่าโรงเรียนที่ผ่านการประเมินในระดับทอง ส่วนโรงเรียนที่ผ่านการประเมินในระดับทองแดง มีค่าคะแนนเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลางก่อนไปทางมากเล็กน้อย และเมื่อพิจารณาค่าคะแนนเฉลี่ยเป็นรายข้อ พบว่า ค่าคะแนนเฉลี่ยรายข้อของโรงเรียนที่ผ่านการประเมินในระดับทองและระดับเงินอยู่ในระดับปานกลางมากกว่าระดับมาก (11 ข้อ และ 8 ข้อ ตามลำดับ) สำหรับค่าคะแนนเฉลี่ยรายข้อของโรงเรียนที่ผ่านการประเมินในระดับทองแดงส่วนใหญ่ (18 ข้อ) อยู่ในระดับปานกลาง (ภาคผนวก ข) จากเหตุผลและข้อมูลดังกล่าว จึงทำให้การมีส่วนร่วมของชุมชนมีความสัมพันธ์กับระดับการดำเนินงาน โรงเรียนส่งเสริมสุขภาพ ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการดำเนินงานโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพ โดยพบว่าปัจจัยที่จะนำไปสู่การพัฒนาโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพ คือ การมีส่วนร่วมของชุมชน, องค์กรท้องถิ่น (กฤษณา, 2545; ขวัญชัย, 2544; ทศนีย์, 2543; ระเบียบ, 2543; สงบ, 2544; สุนันท์, 2545; อารีย์, 2546; อุษา, 2547) และการมีส่วนร่วมมีความสัมพันธ์เชิงบวกกับการดำเนินงานโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 (สุนันท์, 2545)

ความสัมพันธ์ระหว่างการระดมทรัพยากรในชุมชนกับระดับการดำเนินงาน โรงเรียนส่งเสริมสุขภาพ

ผลการศึกษา พบว่า การระดมทรัพยากรในชุมชนมีความสัมพันธ์กับระดับการดำเนินงานโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพ อธิบายได้ว่าการดำเนินงานโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพให้สำเร็จนั้น ทุกคน

ในชุมชนต้องร่วมกันทบทวนทุนที่มีอยู่ในชุมชน ได้แก่ ทุนมนุษย์ ทุนทางวัฒนธรรม ทุนทางทรัพยากรธรรมชาติ และทุนทางสังคม โดยการระดมคนที่มีภาวะผู้นำ มีความคิด มีความเสียสละ นำมาใช้เป็นทรัพยากรบุคคลในการพัฒนาสุขภาพของชุมชน มีการประยุกต์ใช้วัฒนธรรมท้องถิ่น และวิถีชีวิตของชุมชนให้สอดคล้องกับการพฤติกรรมส่งเสริมสุขภาพ และมีการนำทรัพยากรธรรมชาติในชุมชนมาใช้เป็นต้นทุนหรือวัตถุดิบในการดำเนินงานด้านสุขภาพ (กรมอนามัย, 2547) ซึ่งเป็นปัจจัยที่จะสนับสนุนให้ชุมชนเข้มแข็งอันนำไปสู่การพัฒนาที่ยั่งยืน (คณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2544) ผลการศึกษาครั้งนี้ พบว่า การระดมทรัพยากรในชุมชนของโรงเรียนที่ผ่านการประเมินในระดับทอง ระดับเงิน และระดับทองแดง อยู่ในระดับปานกลาง แต่การระดมทรัพยากรในชุมชนของโรงเรียนที่ผ่านการประเมินในระดับทอง และระดับเงิน มีค่าคะแนนเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลางค่อนข้างสูงใกล้เคียงกัน ส่วนโรงเรียนที่ผ่านการประเมินในระดับทองแดง มีค่าคะแนนเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลางค่อนข้างต่ำ และเมื่อพิจารณาค่าคะแนนเฉลี่ยเป็นรายข้อ พบว่า ค่าคะแนนเฉลี่ยรายข้อของโรงเรียนที่ผ่านการประเมินในระดับทองและระดับเงินอยู่ในระดับปานกลางมากกว่าระดับมาก (10 ข้อ และ 6 ข้อ; 12 ข้อ และ 4 ข้อ ตามลำดับ) ส่วนโรงเรียนที่ผ่านการประเมินในระดับทองแดง มีค่าคะแนนเฉลี่ยเป็นรายข้อทุกข้อ อยู่ในระดับปานกลาง จากเหตุผลและข้อมูลดังกล่าว จึงส่งผลให้การระดมทรัพยากรในชุมชนมีความสัมพันธ์กับระดับการดำเนินงานโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพ ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาเชิงคุณภาพการดำเนินงานของโรงเรียนมัธยมศึกษาที่เอื้อต่อการเป็นโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพ ของระเบียบ (2543) พบว่า การสนับสนุนด้านทุนและทรัพยากรให้กับโรงเรียนเป็นการร่วมมือในการดำเนินงานโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพให้สามารถพัฒนาการดำเนินงานให้เกิดความสำเร็จ และการศึกษาของทัศนีย์ (2543) พบว่า การที่ผู้บริหารโรงเรียนมีการดำเนินการให้คนในชุมชนหรือองค์กรท้องถิ่นเข้ามาดำเนินงานโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพ จะทำให้การดำเนินงานโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพดีขึ้น

ความสัมพันธ์ระหว่างความเข้มแข็งของเครือข่ายโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพกับระดับการดำเนินงานโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพ

ผลการศึกษา พบว่า ความเข้มแข็งของเครือข่ายโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพมีความสัมพันธ์กับระดับการดำเนินงานโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพ อธิบายได้ว่าความเข้มแข็งของเครือข่ายโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพเป็นรูปแบบการประสานงานของกลุ่มหรือองค์กรที่ต่างก็มีทรัพยากร มีเป้าหมาย มีวิธีการทำงานของตนเองถือเป็นการสร้างความร่วมมือในการทำงาน ซึ่งจะช่วยให้สามารถแก้ไขปัญหาอุปสรรคของงานได้ (ธนา, 2544) ซึ่งเป็นการเอื้อต่อการส่งเสริมซึ่งกันและกัน โดยก่อให้เกิด

ประโยชน์ ในการรวมประสบการณ์ต่างๆไว้ด้วยกัน สามารถแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสาร แหล่งของทรัพยากร และประสบการณ์ต่างๆ สามารถตัดสินใจในเรื่องของทิศทางในอนาคต เป็นการสร้างศูนย์รวมตัวของโรงเรียนในประเด็นที่เกี่ยวกับสุขภาพอย่างแพร่หลาย ช่วยเสริมให้แนวคิดโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพแพร่หลายออกไป เป็นกลไกควบคุมกำกับความก้าวหน้าของโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพในภูมิภาค และเป็นที่ทำให้ข้อเสนอแนะและกำลังใจแก่โรงเรียนที่เริ่มต้นใหม่หรือโรงเรียนที่ยังไม่สามารถดำเนินงานได้สำเร็จ (ลักษณะและคณะ, 2541) อันจะเป็นการช่วยเหลือดูแลซึ่งกันและกันของโรงเรียนในเครือข่ายเดียวกันอย่างเข้มแข็ง และสามารถจะรวมตัวกันเพื่อพัฒนาการดำเนินงานอื่นๆนอกเหนือจากการดำเนินงานโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพได้ ผลการศึกษาครั้งนี้ พบว่า ความเข้มแข็งของเครือข่ายโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพของโรงเรียนที่ผ่านการประเมินในระดับทอง ระดับเงิน และระดับทองแดงอยู่ในระดับปานกลาง แต่ความเข้มแข็งของเครือข่ายโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพของโรงเรียนที่ผ่านการประเมินในระดับทองและระดับเงิน มีค่าคะแนนเฉลี่ยระดับอยู่ในระดับปานกลางค่อนข้างไปทางมากใกล้เคียงกัน ส่วนโรงเรียนที่ผ่านการประเมินในระดับทองแดง มีค่าคะแนนเฉลี่ยระดับปานกลางค่อนข้างไปทางต่ำ และเมื่อพิจารณาค่าคะแนนเฉลี่ยเป็นรายข้อ พบว่า ค่าคะแนนเฉลี่ยรายข้อของโรงเรียนที่ผ่านการประเมินในระดับทองมีเพียง 1 ข้อที่มีค่าคะแนนเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ส่วนโรงเรียนที่ผ่านการประเมินในระดับเงินและระดับทองแดงมีค่าคะแนนเฉลี่ยเป็นรายข้อทุกข้ออยู่ในระดับปานกลาง จากเหตุผลและข้อมูลดังกล่าว จึงส่งผลให้ความเข้มแข็งของเครือข่ายโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพมีความสัมพันธ์กับระดับการดำเนินงานโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพ ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการดำเนินงานโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพของทัศนีย์ (2543) ซึ่งพบว่า การสร้างเครือข่ายโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพมีความสัมพันธ์เชิงบวกกับการดำเนินงานโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพ